

DE LA BORDEI LA PALAT. CELE MAI VECHI FORME DE LOCUIRE LA CURTEA VECHĂ

Sorin Cleșiu*

Cuvinte cheie: *Palatul Voievodal Curtea Veche, bordei, cuptoare, vălătuci, ceramică otomană.*

Keywords: *Old Court Palace, dwelling, ovens, clay-baked rolls, Ottoman pottery.*

Rezumat: *În perioada 2019-2020, având ca principal deziderat lămurirea și completarea datelor istorice în zone cercetate insuficient sau deloc, au fost deschise sectoare de cercetare arheologică mai întâi în zona de nord-est (2019) unde a fost descoperită o construcție din paianță și o porțiune din str. Soarelui, apoi în zona de nord-vest (2020), în proximitatea caselor construite de Gheorghe Duca, unde au fost identificate un bordei și două cuptoare.*

Din punct de vedere istoric și muzeografic, resturile acestor construcții sunt extrem de importante, nu numai pentru faptul că au fost descoperite în incinta ruinelor de la Curtea Veche, ci și pentru faptul că acestea documentează faze importante din evoluția istorică a orașului.

Prin urmare, cercetarea a dezvăluit o locuință cu amplasarea cuptorului în colțul de nord-est și care a fost datată în sec. VI-VII p.Chr. și două cuptoare, datate în secolele IX-X p.Chr., dintre care unul era un cuptor pentru ars oale, iar celălalt pentru copt pâinea. De asemenea, construcția din chirpici datată la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea, pe baza a două fragmente de ceramică otomană, certifică prezența clădirilor anexe de la exteriorul zidurilor palatului.

În cele din urmă, sacrificând datele noi pe care o săpătură arheologică exhaustivă le oferă, aceste mărturii istorice au fost conservate in situ într-o etapă preliminară, în ideea punerii lor în valoare ca una dintre multitudinea de atracții pe care le va oferi viitorul muzeu de la Curtea Veche vizitatorilor.

Abstract: *In 2019 and 2020, having as main goal the clarification and completion of historical data insufficiently researched in areas from Old Court Palace we started to research the areas at the north side of the palace. The first phase of archaeological research revealed in the north-eastern area of the Palace (2019) a construction with adobe walls. Afterwards, in 2020, this time in the northwest, two ovens and a rectangular shape dwelling were discovered near the houses built by Gheorghe Duca in the 18th Century.*

From a museographic and historical point of view, the remains of these constructions are extremely important, not only for the fact that they were discovered inside the ruins of Old Court Palace, but also because they document important phases in the historical evolution of the city.

---

*Muzeul Municipiului București.

Therefore, the research revealed a dwelling with the location of the oven on the northeast corner (6th-7th centuries AD) and two ovens, one being a pottery kiln and the other a bread oven (9th-10th centuries AD). Also, the discovery of the adobe structure dated at the end of the 16th and the beginning of the 17th Century, based on two Ottoman ceramic fragments, certify the presence of annex buildings in the area outside the palace walls.

The archaeological features described and explained in this study were not destructively researched. They were documented through plans, drawings and photographs made for each stage of archaeological work. Eventually, sacrificing the new data that an exhaustive archaeological excavation offers, these historical findings were preserved in situ in a preliminary stage, with the purpose of highlighting them as one of the multitude of attractions that the Old Court Palace future museum will offer to visitors.

Introducere

Au trecut doi ani de la demararea lucrărilor de restaurare și punere în valoare a vestigiilor de la Curtea Veche, timp în care au fost cercetate mai multe sectoare importante ale ansamblului medieval (Pl. I, II). Astăzi, deschidem calea unei serii de studii dedicate descoperirilor arheologice recente având ca scop lămurirea, explicarea și completarea principalelor momente istorice. O să începem, poate în mod firesc, cu expunerea celor mai vechi date istorice, evidențiate arheologic în nivelurile suprapuse de ziduri din diverse etape constructive cu începere din secolul XV și până în secolul XIX.

Ne-am obișnuit să vedem la Curtea Veche o parte din zidurile sale vechi din cărămidă și piatră, un puzzle din care astăzi ne străduim să reconstituim întregul. Desigur, acestea sunt doar câteva secvențe din ceea ce știm despre reședința domnilor munteni și despre centrul de putere înfiripat pe malurile Dâmboviței. Dar ce se afla aici înainte? De pildă, în veacurile VI-VII, când o bună parte din teritoriul fostei provincii Dacia intră sub controlul Imperiului Roman de Răsărit (proto-bizantin), când slavii timpurii și alte populații nomade intră în contact cu populațiile locale romanizate. Apoi, înaintând câteva secole mai târziu, când Imperiul Bizantin aflat sub dinastia Macedoneană, devine treptat, începând din a doua jumătate a secolului al IX-lea și până în secolul XI, cea mai importantă forță militară și economică a Europei. Oarecum, într-o paralelă atemporală aici pe terasele Dâmboviței apăreau primele așezări denumite convențional în literatura arheologică ca așezări de „tip Dridu”.

În acest sens, titlul studiului nostru poate părea unul inspirat. Curtea Veche este nucleul în jurul căruia s-a coagulat Bucureștiul de astăzi cu evoluția lui istorică de la bordeiul și casele din paie spre palat și în final spre orașul pe care îl știm cu toții astăzi.

Această desfășurare temporală o putem privi în perspectivă de la actualul nivel al străzii Franceze prin exercițiul stratigrafiei. Ulița Domnească sau Ulița Ișlicarilor¹, iată doar două denumiri care atestă strada Franțuzească ca fiind una din cele mai vechi din București. Sub această stradă care taie centrul vechi de la Hanul lui Manuc până în calea Victoriei se află nivelul de călcare din secolul al XVIII-lea. Privind către ruinele Curții Vechi încercăm să ne închipuim cum arăta acest spațiu la un an după parcelarea realizată în urma scoaterii la mezat în anul 1798, din porunca lui Constantin Vodă

---

¹Țânțăreanu 2010, p. 16-20. Despre toponimia străzii Franceze în planuri și documente.

Hangerli, cu scopul ca „*banii ce va ieși, să se dea la facerea curții cea noae*”². Pentru prima oară ne este înfățișată într-un plan din 1799³, compartimentarea și planimetria încăperilor palatului domnesc, așa cum se aflau la acea vreme, adică într-o stare avansată de ruină.

De la nord la sud, „tăind” curțile domnești în două părți, apare așa-numita uliță la binale⁴, prelungită fără nume până în strada Carol (actuala stradă Franceză) și cunoscută astăzi sub numele de strada Soarelui.

Apoi, la sfârșitul secolului XIX, peisajul urban este fundamental schimbat, iar ruinele medievale dispăruseră de mult în subsolurile, pivnițele și curțile caselor construite deasupra.

De altfel, Curtea Veche devine pretextul romanului lui Mateiu Caragiale, care îndemnat poate de imaginea ruinelor care se mai vedeau la suprafață sau a celor despre care se știa că se aflau în subsolurile caselor, scria într-o atitudine contemplativă: „Ca întreg târgul, Curtea fusese arsă și rezidită de numeroase ori și trebuie să fi acoperit o arie întinsă, rămășițe de temelii boltite găsimdu-se în întreagă mahalaua, de pildă sub birtul unde ne aflăm”⁵.

Informații despre aceste ruine se știau probabil și din cartea istoricului, colecționarului și arheologului (autodidact) Dimitrie Pappasoglu „Istoria fondării orașului București” publicată în 1891. Acesta povestește în cartea sa că în propria colecție se află obiecte descoperite de „*răposatul meu părinte într-o pivniță veche a fostului palat domnesc*”: un iatagan, diverse podoabe și „*o mare țevă de tun cu o mică ghiulea de calibrul lui*”⁶. Așadar, împreună cu tatăl său Andrei Papassoglu, autointitulat „*comersant de clasa întâi și boier de pe Podul Mogoșoaiei*” face primele „săpături” în beciurile unor case de pe strada Soarelui, aceleași beciuri despre care se vorbește în treacăt și în romanul „Craii de Curtea-Veche”⁷.

Metamorfoza acestei zone a continuat cu etapa sacrificării caselor de secolul XIX care au fost demolate în anii '60 –'70⁸, creionându-se în acest fel perspectiva dinspre strada Franceză, spre complexul de ruine medievale pe care ni-l dorim astăzi pus în valoare în cadrul unui muzeu construit la standardele secolului XXI.

Despre spațiul unde au fost descoperite cele mai vechi forme de locuire

Cercetările arheologice de amploare din anii '70 nu au epuizat în totalitate terenul de aproximativ 3600 mp în care se desfășoară ruinele monumentelor medievale. De aceea, atunci când cercetarea arheologică întreprinsă de noi s-a extins pe limita de

---

² Refacerea cel mai probabil a curții domnești din Dealul Spirii după ce arde în incendiul din anul 1789. Construită în 1775 de Alexandru Ipsilanti devine cunoscută sub numele de Curtea Arsă.

³ Ionașcu 1943, p. 55-77; Teodoru 1943, p. 120-123.

⁴ Denumirea arhaică pentru case de locuit sau clădiri în construcție.

⁵ Caragiale 1970, p. 23.

⁶ Pappasoglu 1891, p. 14.

⁷ Caragiale 1970, p. 23.

⁸ Panait 1973, p. 8. S-a considerat atunci că „*valorificarea științifică și prezentarea muzeistică au cerut sacrificarea unor case din strada 30 Decembrie (Franceză), Soarelui, Șelari, lipsite de valoare artistică și istorică*” (sic!). În realitate, acest lucru a produs o imagine distorsionată a monumentului care îmbină reconstituiri moderne (loggia, camera cu stele, camera cu coloane) într-un amestec eterogen de ziduri medievale și moderne din care se desprind crâmpie istorice și o multitudine de faze constructive.

nord a palatului, nu au întârziat să apară date noi, deosebit de importante din punct de vedere istoric pentru geneza orașului.

În 2019 și 2020, având ca principal deziderat lămurirea și completarea datelor istorice în zone cercetate insuficient sau deloc, au fost deschise sectoare de cercetare arheologică mai întâi în zona de nord-est (2019) unde a fost descoperită o construcție din paianță și o porțiune din str. Soarelui, apoi în zona de nord-vest (2020), în proximitatea caselor construite de Gheorghe Duca, unde au fost identificate un bordei și două cuptoare (Pl. III).

Descoperirea acestor complexe arheologice foarte bine păstrate și despre care vom vorbi în continuare, este cu atât mai deosebită deoarece le avem în Centrul Vechi al Bucureștiului, unde s-a păstrat o mică parte din nivelurile de locuire de acum 1000-1500 de ani, iar aceste descoperiri recente le completează, așadar, pe cele întreprinse în secolul trecut.

Astfel, pe planul realizat de Dinu V. Rosetti⁹ dedicat cercetărilor din „sectorul Curtea Veche” au fost marcate descoperiri similare în străzile Blănari (secolele VI-VII), Pasajul Francez (secolele IX-XI), Biserica „Buna Vestire” Curtea Veche (secolele VI-VII, IX-XI), strada Soarelui (secolele IX-XI), Piața de Flori (secolele IX-XI), strada Șepcari (secolele IX-XI), Biserica Sfântul Dumitru (secolele IX-XI), spațiul dintre Piața de Flori și Bulevardul I.C. Brătianu (secolele IX-XI), strada Patria¹⁰ (secolele IX-XI).

Panait I. Panait vorbește de locuințe datate în secolele VI-VII descoperite între străzile Șelari și bulevardul Ion C. Brătianu, fără a oferi localizarea lor concretă. Printre materialele importante, în mare parte vase ceramice, sunt menționate și două fibule din bronz¹¹ (?), descoperite în două bordeie: una descoperită în naosul bisericii Sfântul Anton¹² și a doua descoperită într-una din locuințele de pe strada Soarelui¹³.

În privința locuințelor considerate a fi din secolele IX-XI, au fost publicate puține date (planuri și fotografii) ale acestora în ciuda mențiunilor că ele există. Fotografiile descoperirilor unui „semi-bordei” și a unui cuptor din proximitatea Bisericii Buna Vestire și desenul unei locuințe parțial descoperite în zona dintre Pieței Florilor și a bulevardului Ioan C. Brătianu sunt publicate de Rosetti în 1959¹⁴ și 1962¹⁵ (Pl. IV).

Cercetările arheologice din anul 2007 de pe strada Franceză¹⁶ au dus la descoperirea unei locuințe datate după materialul ceramic în secolele VI-VII și de

---

⁹ Rosetti 1959, p. 148, fig. 37.

¹⁰ Panait 1963, p. 139-143, fig. 1-2. Descoperirea unei locuințe cu vatra poziționată cel mai probabil tot pe colțul de nord-est.

¹¹ Fibula, nepublicată, descoperită în 1968, probabil într-un bordei din strada Soarelui este fragmentară. Din aceasta se mai păstrează acul și resortul bilateral (4 spire) și coarda dispusă cel mai probabil spre interior. Chiar dacă este fragmentară ar putea fi o fibulă cu piciorul întors pe dedesubt.

¹² Numită și „Biserica Pușcăriei”, construită în 1735 și distrusă în marele incendiu din 1847. Nu am găsit alte detalii privind fibula descoperită în naosul bisericii.

¹³ Panait 1973, p. 12-13.

¹⁴ Rosetti 1959, p. 152, 153, fig.47.

¹⁵ Morintz *et alii* 1962, p. 767-770, fig. 6, 7. Cercetările realizate de D.V. Rosetti și Panait I. Panait, menționează descoperirea unei locuințe afectată de gropi medievale din sec. XVII-XVIII, având cuptorul poziționat pe latura de nord-est. Materialul ceramic este compus din vase borcan decorate cu benzi de linii intercalate cu benzi de linii în val, unele dintre ele având inscripționate mărci de olar.

¹⁶ Mănucu-Adameșteanu *et alii* 2010, p. 83-84. Cercetările s-au desfășurat în cadrul proiectului de reabilitare a Centrului Istoric între 2007-2010.

asemenea, la identificarea „urmelor unei locuințe” într-un nivel asociat cu ceramică de secolele IX-X, dar din nou fără publicarea planurilor sau a fotografiilor complexelor.

Și mai puține sunt datele referitoare la descoperirile din cadrul incintei palatului. Mai precis este vorba de spațiul celor două încăperi adăugate laturii estice a palatului date în sec. XVII¹⁷ sau poate la începutul sec. XVIII, unde au fost descoperite două locuințe, una din secolul IV și o a doua cu vatră amenajată pe colțul de sud-est, datată în secolele X-XI¹⁸.

Pentru zona care ne interesează, la nord-est de palat, menționăm cercetările arheologice de mică amploare, realizate în 2006, care își propuneau verificarea, corectarea și completarea datelor istorice rezultate din cercetări arheologice mai vechi¹⁹. Mai concret, demersul arheologic era legat de lămurirea fazelor constructive ale caselor construite de Gheorghe Duca la începutul secolului XVIII (Pl. V/1).

Fără a intra în detaliile tehnice legate de aceste construcții și care ar putea fi rodul unei alte discuții, ne vom opri la câteva observații legate de stratigrafia și descoperirile din cadrul secțiunii S III²⁰, trasată cu scopul de a determina dacă între palatul voievodal și construcțiile din timpul lui Gheorghe Duca se afla o curte interioară așa cum se vedea pe planul Ernst din 1791. În realitate prezența acestei „curți interioare” este greu de identificat pe planul Ernst, mai degrabă acest spațiu, care pare liber de construcții, se poate observa pe planurile de la 1799 și 1895.

Nu se cunosc prea multe date despre cum ar fi arătat palatul ruinat în perioada scoaterii sale la mezat și a parcelării terenurilor, dar este cert faptul că spațiul ruinelor despărțite de „ulița la binale” (actuala strada Soarelui) se transformase într-o „hardughie” de unde cel mai probabil se recupera cărămida și piatra. Ca o paranteză, din povestirile culese de Ioan Brezoianu²¹, aflăm că în 1825, în spațiul curții caselor de pe strada Soarelui nr. 2, se mai puteau vedea ruinele paraclisului construit în perioada lui Grigore Ghica (1660-1664). Cu siguranță este vorba, de paraclisul Sf. Ioan Botezătorul, construit peste bolta navei nordice a subsolului palatului și al cărui contur de formă dreptunghiulară cu absidă, se poate observa cu ușurință pe planul de la 1799.

Încheiem această digresiune și ne întoarcem la secțiunea S III (Pl. V/2) orientată perpendicular între un zid de terasare construit în anii '70 și unul din zidurile de pe latura de sud a caselor lui Gheorghe Duca. Pe scurt, sub nivelul consistent rezultat ca urmare a demolărilor caselor de secolul XIX, deranjat și de un șanț realizat în 1968, a fost cercetat un nivel cu fragmente ceramice date în secolele XVI-XVII asociate cu o vatră în aer liber (?) și o groapă, apoi un nivel cu ceramică de secolele IX-X care suprapune la rândul lui pe unul de secolele III-IV (?)²².

¹⁷ Panait 1973, p. 77; Sandu-Cuculea 2009, p.132-135. Sunt menționate construcții adăugate palatului care au funcționat ca bucătărie și cămară în timpul lui Constantin Brâncoveanu.

¹⁸ Panait 1973, p. 13. Rămășițele celor două locuințe au fost „conservate *in situ*”, alături de butaforia unui cuptor din ipsos. Unul din dezideratele cercetărilor viitoare este și identificarea în depozitele MMB a materialelor descoperite de către Panait I. Panait și Aristide Ștefănescu.

¹⁹ Sandu-Cuculea 2009, p. 122-124, fig. 7.

²⁰ Sandu-Cuculea 2009, p. 136-139. În afară de acest sondaj (4,25×0,75 m) au mai fost identificate și alte intervenții moderne sub forma unor secțiuni trasate probabil în timpul cercetărilor din anii '70.

²¹ Teodoru 1943, p. 122 și nota 2.

²² Sandu-Cuculea 2009, p. 138. Identificarea și datarea acestui nivel pe baza unui singur fragment (baza inelară a unui castron sau oală) este discutabilă. Cercetarea în suprafață realizată de noi a evidențiat mai

Nivelul de sec. IX-X a fost datat pe baza descoperirii unei locuințe în partea de sud a sondajului, lărgit în această zonă printr-o casetă. Din construcție a fost identificată doar partea de nord-vest care a fost cercetată în acest punct până pe „podeaua neamenajată”, unde au fost descoperite fragmente ceramice decorate cu benzi de linii verticale și în val și părți din pereții din chirpici²³.

Cercetările realizate de noi în 2020 au vizat deschiderea unor suprafețe largi începând cu latura de nord a palatului medieval, până la zidul de terasare construit în anii '70 și dincolo de acesta, până la zidurile caselor lui Gheorghe Duca. Complexele arheologice care fac obiectul studiului nostru au fost descoperite între zidul de nord al palatului medieval și zidul modern de terasare.

Zidul de pe latura de nord a palatului (denumit Z6c) dublează pe cel construit din bolovani în timpul lui Vlad Țepeș (Z6b)²⁴ și pe cel din timpul lui Mircea Ciobanul (Z6a). Zidul în sine care păstrează și două „ferestre” boltite (asemenea unor ocnite) care aveau rolul de aerisire a beciurilor domnești, reprezintă un martor important pentru felul în care arăta fațada exterioară a palatului.

Acest zid se află într-o zonă unde se mai păstrează bolțile originale ale beciurilor palatului, o parte din fundațiile paraclisului și alte elemente constructive importante. Structural este o construcție în care asizele de cărămidă alternează cu asize de bolovani de râu separați uneori printr-o cărămidă dispusă vertical. La construcție au fost folosite cărămizi cu două tipuri de dimensiuni: 28×14×4 și 29×14×4,5 cm, iar liantul utilizat este un mortar de var care are în componență ca agregate – pietricele, pleavă, urme vegetale și „cuiburi” de var nestins²⁵. De culoare galben-șters, mortarul de var este unul omogen, friabil în zonele degradate puternic (Pl. VI).

Datarea strictă în prima jumătate a secolul XVI pe baza unei monede maghiare emise în 1527, descoperită pe latura de est a curtinei, trebuie luată însă cu rezerve, chiar dacă maniera constructivă, mai puțin îngrijită ce-i drept, pare să încadreze zidul cândva în acest secol²⁶. Stadiul cercetărilor nu ne permite o discuție mai detaliată despre partea sa superioară pe care se sprijină și o parte din zidurile paraclisului.

Perpendicular pe acest zid (Z6c) este adosat un zid (Z116) construit din cărămidă și care face parte din casele construite în secolul XVIII în perioada lui Gheorghe Duca.

Acest zid care suprapune și taie colțul de nord est al bordeiului datat în secolele VI-VII, este distrus în zona zidului modern pentru terasare și se continuă dincolo de acesta perpendicular pe unul dintre zidurile acelorași case.

Așadar, în spațiul dintre zidurile de nord ale palatului și zidul modern de terasare, au fost descoperite vestigii de acum 1000-1500 de ani: cuptoarele și bordeiul pe care le vom descrie în cele ce urmează.

---

degrabă un nivel arheologic aparținând sec. VI-VII asociat bordeiului descoperit în 2020. De asemenea, lipsește profilul desenat pentru această secțiune așa cum spre exemplu este cel pentru secțiunea S IV, p. 140, fig. 8.

²³ Sandu-Cuculea 2009, p. 138, p. 194, fig. 48/8. Publicarea unui singur fragment ceramic atipic cu încadrarea cronologică în sec. IX-XI.

²⁴ Panait 1973. Autorul menționează conturarea a două faze constructive între 1458-1459 și 1476-1480.

²⁵ Prezența „cuiburilor” arată că este un var care nu a stat suficient timp la „învechit” și a fost stins în grabă.

²⁶ Panait 1973, p. 3-4. Construcția zidului este legată de perioada conflictelor militare din timpul sau imediat după domnia lui Radu de la Afumați.

Bordeiul (secolele VI-VII)

La nord de zidurile palatului, în spațiul aflat la mică distanță de rămășițele clădirilor construite în timpul lui Gheorghe Duca la finalul secolului XVII, a fost descoperit un bordei (Cpl 28) amenajat într-o groapă săpată în lut galben²⁷ cu adâncimea de aproximativ 1 m. Dimensiunile aproximative ale complexului, deoarece colțul de NV este suprapus de zidul Z116, sunt de 2,75×3,30 m cu o suprafață calculată de 6,9 mp (Pl. VII).

Groapa de amenajare a bordeiului a fost săpată într-un pământ galben conferind în acest fel o mai bună rezistență a pereților (Pl. VIII/1-4). Gropile stâlpilor dintr-o posibilă structură de lemn, care ar fi susținut un acoperiș, nu au fost identificate. Vorbim, așadar, de o încăpere modestă, cu spațiul „locativ” destul de restrâns, unde elementul esențial este cuptorul construit pe colțul de nord-est pentru a încălzi peretele cel mai expus la frig. Putem doar bănuî că pereții erau fățuiți la interior cu lut sau că erau, mai puțin probabil însă, întăriți cu scânduri din lemn²⁸.

Pentru menținerea confortului termic în perioadele friguroase sau pe timpul nopții, pe plita cuptorului se încingeau vălătuci din lut de formă prismatică sau tronconică modelați cu mâna, cuptorul căpătând în acest fel putere calorică asemănătoare cu cea a unei sobe din șamotă.

Cuptorul, cu deschiderea gurii spre sud-vest, a fost construit prin simpla scobire într-un calup de lut cruțat (1,20×0,70 m) atunci când a fost săpată groapa bordeiului, iar cupola obținută a fost întărită la interior cu nuiele lipite cu lut (Pl. IX/5). Rezumând în date tehnice, construcția are lățimea de 0,50 m, lungimea de 0,56-0,60 m și o înălțime de 0,60 m de la bolta păstrată până pe nivelul unde au fost depuși vălătucii (Pl. IX/1-4, 6).

Zona centrală a bordeiului cu „podeaua” constituită dintr-un strat de lut bătătorit, este mai adâncită, sugerând poate prezența unor banchete amenajate pentru odihnă. Aceste construcții adâncite ofereau confortul termic ideal într-o perioadă caracterizată printr-o climă aspră, cu vânturi puternice și mari diferențe de temperatură între vară și iarnă. (Pl. IX/7).

Abordarea aleasă pentru cercetare s-a realizat prin stabilirea unui martor orientat est-vest, perpendicular pe zidul Z116.

După „golirea” umpluturii care conține foarte puține fragmente ceramice, oase și pigmenți de cărbune, a fost descoperit pe podea un vas ceramic aflat la aproximativ 0,40-0,50 m de cuptor, spre vest de acesta (Pl. VIII/5-7). Oala borcan²⁹ a fost realizată prin modelarea lutului dintr-o pastă grosieră de culoare cafenie amestecată cu pietricele și cioburi pisate. Corpul vasului cu urme de ardere secundară este ușor bombat, are gura evazată și baza dreaptă. (Pl. IX/8).

De asemenea, pe lângă vălătucii fragmentari dispersați pe podea, a puținelor fragmente ceramice și oase, a fost descoperită și o groapă circulară (Cpl. 42) cu diametrul de 0,40×0,40 m, poziționată la aproximativ 1,20 m sud de cuptor reprezentând

²⁷ Cotele altimetrice realizate în funcție de punctul zero al proiectului se pot vedea în Pl. VII care ilustrează planul desenat al complexului arheologic

²⁸ Godea 2010, p. 372-389. Pe baza observațiilor etnografice mai noi sau mai vechi, bordeiul fiind o construcție care supraviețuiește până la sfârșitul sec. XIX, putem presupune prezența lemnului (în podea sau pereți) în interiorul locuințelor chiar dacă nu se mai păstrează fiind în acest sens mai greu de dovedit arheologic.

²⁹ Terteci 2010, p. 107. Ca analogie notăm descoperirea unui fragment de oală-borcan, descoperită în așezarea de la Govora (punct Huidu II), asemănătoare ca formă cu cea descoperită de noi.

o groapă de par (Pl. VIII/8). Având dimensiunile de 0,40×0,44 m și adâncimea de 0,50 m de la nivelul podelei, umplutura sa este formată dintr-un sediment galben-cenușiu conținând mult cărbune (lemn ars), cenușă și fragmente mici de ceramică.

În exteriorul bordeiului la aproximativ 1 m distanță nord de acesta, a mai fost descoperită o groapă de par (Cpl 29) cu diametrul 0,75×0,70 m. Cu formă conică în profil și o adâncime de 0,95 m, păstrează urmele unui pilon de susținere cu dimensiuni aproximative de 0,30×0,35 m. În umplutura gropii de culoare brun-cenușie, a fost descoperit un singur fragment ceramic parte a unui vas de dimensiuni mari, cărbune și chirpici ars (Pl. VIII/2, 4).

Cuptorul cu oale (secolele IX-X)

Cuptorul (Cpl. 36) a fost descoperit la est de locuința încadrată în secolele VI-VII, în partea de nord-vest a palatului și la sud-vest de ruinele palatului Gheorghe Duca.

Amenajarea și construcția cuptorului au fost identificate doar parțial. Complexul arheologic a fost afectat de fundația unei construcții moderne (actuala Cramă Domnească), iar groapa sa de amenajare a fost tăiată la nord de un zid de terasare cu rigolă de scurgere construit în anii '70 (Pl. XI/1-2, Pl. XII/1-8).

Cuptorul pentru uz casnic, folosit probabil la prepararea mâncărilor și poate la „uscarea” cerealelor în vase ceramice, are formă cvasi-rectangulă, fără cupolă identificată, cu marginea pereților lutuiți și neteziți înălțată deasupra plitei. Identificat parțial cu dimensiunile de 1,03-1,05 × 0,60 m și grosimea pereților de 0,10 × 0,12 m complexul se continuă sub fundația clădirii Cramei Domnești, probabil distrus de aceasta.

Cuptorul este bicameral, interiorul fiind amenajat în două zone despărțite printr-un perete median. Una dintre camere, utilizată probabil pentru foc și tiraj, are pereții înclinați și forma ovală (0,12-0,14 m lățime: 0,30 × 0,60 m la exterior; 0,20 × 0,40 la interior), în cea de-a doua, mai largă (0,51 × 0,41 m), au fost depuse mai multe oale făcute la roată, ornamentate cu incizii fine ce formează benzi orizontale și ondulate. De altfel, acest decor reprezintă o marcă definitorie pentru aceste recipiente ceramice, descoperite și puse în context de arheologul din teren (Pl. XIII/1-5).

Spațiul domestic din care făcea parte acest cuptor, fie poate un rest al unei locuințe sau o banală groapă de acces, nu a putut fi identificat cu certitudine datorită intervențiilor moderne.

Cuptorul de pâine (secolele IX-X)

Acest cuptor (Cpl 37) se află în aceeași zonă unde a fost descoperit și cel pentru ars ceramica la aproximativ 13 m spre est. Săpat în lut având formă cvasi-circulară cu diametrul de aproximativ 1 m, are o cupolă elipsoidală, acum aplatizată și distrusă de trecerea timpului.

Cuptorul a fost afectat de sondaje mai vechi, unele recente, care au distrus o parte din structura acestuia (Pl. XIV/1, 2). Cupola elipsoidală a cuptorului are o grosime aproximativă de 5-6 cm, iar plita (vatra) compusă dintr-o masă amorfă vitrificată păstrează indiciile unei lutuieli cu grosimea de 2-3 cm (Pl. XIV/5, 6).

Construcția descoperită de noi a fost cel mai probabil un cuptor aflat în spațiul exterior locuinței. Folosit la coacerea pâinii, avea probabil un acoperiș simplu fără pereți pentru a-i proteja de intemperii pe el și pe cei care îl utilizau. Realizat prin scobire în

lut, starea de conservare surprinzător de bună (în ciuda intervențiilor moderne care l-au afectat) indică abandonul acestuia după o perioadă relativ scurtă de folosire sau o întreținere regulată (Pl. XIV/7, 8). Gura cuptorului nu a fost identificată, orientarea acesteia o presupunem a fi spre sud-vest unde construcția e afectată de o secțiune modernă. De asemenea, nu au fost identificate alte amenajări, iar materialul arheologic identificat s-a redus la un singur fragment ceramic descoperit pe plita vetrei.

Acareturile din paiantă (secolul XVI)

La finalul anului 2019, suprapusă de zidurile unei case ridicate la începutul secolului XIX, a fost descoperită o construcție din paiantă (Cpl 26) poziționată la nord de zidurile subsolurilor Palatului Voievodal construit în timpul lui Mircea Ciobanu.

Zona de nord a fost puternic afectată de construcții ridicate la începutul și mijlocul secolului XIX, de aceea spațiul din care făcea parte construcția este greu de reconstituit astăzi. Extinderile și construcțiile realizate în secolul XVII și până la începutul secolului XVIII în această zonă nu au fost pe deplin lămurite din punct de vedere arheologic³⁰.

Datele obținute până în acest moment ne-au indicat prezența unor subsoluri boltite (în mare parte dărâmate) care înglobează ziduri mai vechi. Într-o cameră pătrată (aproximativ 15 mp) din ceea ce pare să fi fost subsolul unei case de secol XIX, au fost descoperite resturile construcției ce se prezintă sub forma unei aglomerări formate din resturi de chirpici rezultate din prăbușirea pereților în urma unui puternic incendiu.

Dimensiunile aproximative ale complexului, deoarece este tăiat la est de unul din zidurile subsolului (Z105), sunt de 2,20×3,00 m. În primă etapă a fost identificat conturul pereților din chirpici (partea superioară a pereților prăbușiți în interiorul construcției) cu dimensiuni aproximative de 0,20 m lățime. Umplutura gropii construcției era inițial un amestec eterogen format din fragmente de chirpici, ceramică, cărbune, puține oase, pământ galben și un singur fragment ceramic otoman. Intervenții moderne sub forma unor mici gropi puțin adâncite, cu dimensiuni modeste de 0,10 - 0,15 m au fost identificate pe latura de nord a amenajării și în colțul de sud-vest (probabil amenajări de lemn sau schele) (Pl. XV, XVI).

Două gropi, săpate la un moment posterior incendiului și distrugerii primare, una plasată în zona peretelui de nord (Cpl 45 cu diametrul de 0,80×0,85 și adâncimea de 0,90 m de la cota identificării) și a doua în zona peretelui de sud (Cpl 44 cu diametrul de 0,60×0,65 m și adâncimea de 0,60 m), „sparg” parțial umplutura și dărâmătura din chirpici.

Umplutura celor două gropi este compusă din sedimente amestecate de culoare galbenă sau brun-cenușie, conține fragmente de chirpici, puține oase și pigmenți de cărbune.

Pe latura de vest a fost identificată o groapă de formă rotundă (Cpl 43 cu dimensiunile de 0,40×0,50 și adâncimea aflată la cota 0,27 m față de nivelul de surprindere). Plasată în zona de mijloc spre interiorul peretelui de vest, această groapă este parte integrantă a construcției. Puțin adâncită, cu o umplutură constituită dintr-un

---

³⁰ Chiar dacă Panait I. Panait (1973, p. 49) vorbește de clădiri (probabil băi) cu bazine de cărămidă și conducte, dar și de un cuptor pentru încălzirea apei, construcții distruse în 1660 sau de corpul de case de pe latura de est a palatului construit în timpul lui Constantin Brâncoveanu.

sediment nisipos amestecat cu pietricele, măruntele fragmente ceramice și de zgură metalică indică un scop menajer.

Tăiată de zidul (Z107) și plasată la vest de construcție, se află o altă groapă (Cpl 25 de formă circulară, cu dimensiunile de 0,80×0,75 m și adâncimea maximă de -0,19 m) care pare să fie o intervenție modernă cu o umplutură compusă dintr-un pământ cenușiu-gălbui, conținând fragmente de cărămidă, cărbune, sticlă și mortar.

La exteriorul peretelui de sud se află o altă groapă (Cpl 46 de formă circulară 0,40×0,35 m, albiată în secțiunea profilului, cu adâncimea de -0,53 m). Umplutura gropii este compusă dintr-un sediment brun-cenușiu și conține numeroase fragmente de chirpici.

După extragerea umpluturii post-distrugere (Pl. XVII/2, 3; Pl. XVIII/1-4) și a diverselor intervenții și gropi, a fost scoasă în evidență masa compactă compusă din fragmentele pereților prăbușiți printre care au fost identificate câteva fragmente ceramice de producție locală și fragmente dintr-o cană otomană (Pl. XVII/4, 5; Pl. XVIII/5).

Fragmentele de pereți păstrează urme de bârne și un fel de tencuială (muruială) realizată dintr-un lut amestecat cu apă și nisip (Pl. XVIII/6).

Secționarea și demontarea unei părți din nivelul cu pereți prăbușiți, a dus la identificarea unui strat de arsură ce conține fragmente de bârne arse, cărbune, oase de animale calcinate, fragmente ceramice, zgură metalică și caiele pentru potcovit caii (Pl. XIX/3, 4, 8). În acest moment considerăm că acest nivel este cel al podelei amenajate cu lemn peste care s-au prăbușit bârnele și pereții construcției (Pl. XVII/6-8; Pl. XVIII/7, 8.). La rândul ei, podeaua cu bârne carbonizate a fost secționată, fapt ce a dus la identificarea sub aceasta a unei aglomerări de oase animale poziționate în zona laturii de nord (Pl. XIX/5, 6).

În mod excepțional, la exteriorul laturii de sud a construcției din paintă a fost identificată o aglomerare de chirpici și mai multe fragmente ceramice din sec. IX-X (Cpl. 30). Secționarea și demontarea distrugerii de chirpici a evidențiat două gropi circulare (0,40×0,45 m; 0,45×0,50 m) cu pereții drepți și baza albiată. Umplutura acestor gropi conține cărbunele și chirpicul vitrifiat al unor pari cu diametrul de 0,20/0,25×0,20, care erau dispuși pe latura unei locuințe, tăiată și distrusă de amenajarea zidului de sud al camerei de secol XIX (Pl. XX/1-5).

Așadar, construcția din paintă suprapune și un nivel de locuire anterior, datat în secolele IX-X.

De la bordei la palat. Concluzii

Cu mult înainte de schițele și mărturiile călătorilor străini, teritoriul viitoarei Curți Domnești era ocupat de comunități de oameni care trăiau în locuințe modeste încălzite de vetre și cuptoare și a căror biografie este reconstituită astăzi cu ajutorul arheologiei.

Aceste „așezări” sunt mai degrabă niște grupări de câteva bordeie cu „sobe” din lut prevăzute uneori cu niște corpuri sferoidale sau prismatice, cunoscute sub diversele denumiri de „păpuși”, „pâini” sau „vălătuci” de lut³¹.

³¹Vintilă *et alii* 2014, p. 105-127. Una dintre concluziile cercetării s-a referit la folosirea cvasi-permanentă a cuptoarelor pentru a menține confortului caloric. Cu această ocazie a fost realizată o estimare a volumului cuptoarelor și o calculare a volumului ocupat de vălătuci în incinta cuptoarelor.

Fără a intra în prea multe detalii, bordeiul³² descoperit la Curtea Veche este după părerea noastră unul dintre cele mai bine păstrate în cadrul descoperirilor de până acum în București.

Pentru a ne face o idee despre cum arătau aceste construcții, în cadrul proiectului de arheologie experimentală de la Březno, au fost construite replici ale bordeiilor excavate în cadrul cercetărilor arheologice sistematice³³ (Pl. X/4-5). Pentru săparea gropii bordeiului și alte operațiuni complexe (tăierea copacilor, pregătirea lemnului sau a altor materiale) au fost folosite replici ale uneltelor de acum 1500 de ani. Astfel, au fost investigate cerințele tehnice ale construcției, numărul optim al celor care participau la o asemenea construcție, perioada de timp și necesarul/cantitatea de materiale folosite (lemn, lut și stuf)³⁴. Printre altele, au fost realizate experimente legate de încălzirea pe timp de iarnă³⁵, tirajul, cantitatea de lemn folosită, ventilația și iluminarea.

Spuneam la începutul descrierii bordeiului descoperit de noi, că nu au fost descoperite gropi de par care să dovedească prezența unui acoperiș. Cu toate acestea cele două gropi, una la exteriorul bordeiului și una în interior (care marchează în același timp și zona intrării) ar putea fi cei doi piloni care sprijineau un acoperiș în două ape. În acest fel, structura de rezistență era alcătuită din doi piloni de susținere peste care era adăugată grinda de creastă. Apoi se adăugau, mai mulți pari sprijiniți pe sol și în cele din urmă împletitura din nuiele acoperită cu stuf³⁶. Deasupra nivelului solului, bordeiul era completat cu un fel de structură din piantă³⁷ (Pl. X/1-3).

Oala borcan³⁸ descoperită pe podeaua neamenajată din lut bătătorit este realizată dintr-o pastă de culoare cafenie, grosieră conținând nisip, pietricele și cioburi pisate (Pl. XXI/1-3). Imaginea vălătucilor scurși din interiorul cuptorului până pe podeaua unde se află vasul așezat orizontal, cele câteva oase împrăștiate într-un colț, devin detalii semnificative și compun secvența imortalizării în timp a abandonului; „fotografia” obținută este o reducere la scară a unei perioade dispărute. Penuria, caracterul sărăcăcios al locuinței creionează o imagine de ansamblu a acestor „așezări” care par să fi fost mai degrabă temporare. În afara gropii bordeiului, nivelul antropic este aproape inexistent, estompat în nivelul mult mai consistent de sec. IX-X, iar cuptorul de mici dimensiuni nu pare să fi fost folosit intens.

Bordeiul, datat în secolele VI-VII, se încadrează în ceea ce în mod generic s-a numit cultura Ipotești-Cândești³⁹, descoperiri asemănătoare fiind cercetate arheologic și

³² Forma constructivă a bordeiului supraviețuiește până târziu în Țările Române, iar grăitoare în acest sens sunt reproducerile și schițele unor bordeie de la Schela Cladovei, ilustrate la 1837 de artistul francez Auguste Raffet sau cele ale unor bordeie din Câmpia Dunării, realizate de Dieudonné Auguste Lancelot în călătoria sa prin Țările Române în 1860.

³³Pleinerová 1986, p. 104-176, p. 107 fig. 2, 3. Experimentul a constatat în construcția a două case, replici după cele cercetate arheologic, una de la sfârșitul secolului al VI-lea sau începutul secolului al VII-lea și cealaltă din secolul al IX-lea.

³⁴Pleinerová 1986, p. 113-114, 139.

³⁵Pleinerová 1986, p. 140-154, fig. 30-31.

³⁶Pleinerová 1986, p. 109-117, fig. 4-10.

³⁷Pentru că nu avem alte indicii mai clare, propunem această interpretare cu rezerve și prudență. O interpretare alternativă ar putea fi că groapa din interior reprezintă groapa a unui stâlp ce ar fi susținut fermele acoperișului dispuse radial către marginile bordeiului, marcând în același timp și zona intrării.

³⁸ Mulțumesc colegei mele Alexandra Vasilievici pentru restaurarea vasului ceramic.

³⁹ În literatura arheologică cultura Ipotești-Cândești a fost asociată descoperirilor din Muntenia și Oltenia, iar pentru Moldova este menționată cultura Costișa-Botoșana.

documentate în mai multe puncte din București sau din apropiere: Centrul Vechi⁴⁰, Mihai Vodă Ciurel⁴¹, Militari⁴², Dămăroaia⁴³, Băneasa-La Stejar⁴⁴, Străulești-Măicănești⁴⁵, Cernica⁴⁶, Vadu-Anei⁴⁷.

În ciuda numeroaselor intervenții din diverse perioade, în zona cercetată a fost evidențiat un nivel discontinuu, în care au apărut numeroase fragmente ceramice decorate cu benzi de linii verticale și în val. În afara fragmentelor de pereți din chirpici și a ceramicii omniprezente, în strat nu s-a constatat prezența amenajărilor clare ale unor locuințe⁴⁸. În schimb, au fost identificate structurile a două cuptoare. De asemenea, au fost semnalate și șanțurile trasate în timpul cercetărilor mai vechi din anii 1968 și 2006. Cercetarea acestor sondaje nu a confirmat rămășițele locuinței cu ceramică de sec. IX-X, a cărei prezență a fost presupusă în 2006 (vezi *supra*).

Cuptorul cu oale, deja descris de noi, păstrează urmele unei amenajări identificate parțial din umplutura căreia provin câteva fragmente ceramice și oase, fără fragmente de chirpici. Construcția a fost denumită generic „cuptor cu oale”, și ar fi putut avea funcționalități diverse dacă luăm în calcul că deasupra pereților fățuiți ca o gardină, putea fi așezată o tavă din lut folosită pentru uscarea cerealelor sau încălzirii hranei.

Conform analizei *in situ* a vaselor și fragmentelor ceramice, acestea se încadrează tipologic în ceea ce numim în mod generic ceramica „Dridu”, denumire general acceptată pentru o categorie ceramică care încă face obiectul discuțiilor și controverselor atunci când se referă la încadrarea cronologică. Așa numita, cultură „proto-românească Dridu”, cunoscută cu precădere pentru Muntenia și având ca principal marker cultural ceramica, a fost definită cronologic pentru secolele VIII-X. În camera cuptorului au fost identificate cel puțin două oale fragmentare întregibile, una fragmentară aflată lângă peretele median care desparte cele două camere și mai multe fragmente dispartate. Pe unul din vase se poate distinge decorul incizat compus din benzi de linii orizontale intercalate cu benzi de linii în val. Pasta de culoare gălbui-portocalie este una nisipoasă, amestecată cu nisip și pietricele cu granulație mică. Deoarece vasele au rămas *in situ*, nu a putut fi observată prezența unei eventuale mărci de olar.

Ceramica descoperită în cuptorul de la Curtea Veche este arsă oxidant, forma și decorul își are analogii în așezările de la Dulceanca IV⁴⁹ și poate în necropola de la Izvoru⁵⁰ și ar putea fi datată cronologic în secolele IX-X (Pl. XIII/2-5).

---

⁴⁰ Rosetti 1959, p. 147-173.

⁴¹ Dolinescu-Ferche 1979, p. 179-230.

⁴² Negru *et alii* 2009, p. 80-81.

⁴³ Rosetti 1935, p. 61-67; Alexandrescu *et alii* 2007, p. 127; Mănucu-Adameșteanu *et alii* 2008, p. 76-80; 2014, p. 169.

⁴⁴ Mănucu-Adameșteanu *et alii* 2008, p. 58-60.

⁴⁵ Constantiniu 1963, p. 79-104; Panait 1963, p. 126-131.

⁴⁶ Sandu-Cuculea 1994, p. 64.

⁴⁷ Teodor 2000, p. 125-170.

⁴⁸ Cu excepția complexului Cpl 30 descoperit parțial și suprapus de construcția din paiantă (Cpl 26).

⁴⁹ Dolinescu-Ferche 1986, p. 121-154; 1992, p. 125-177; 1995, p. 161-191.

⁵⁰ Mitrea 1970, p. 329-335; 1973, p. 209-217.

Descoperiri asemănătoare au fost documentate și în urma cercetărilor arheologice de pe străzile Șelari, Covaci, Blănari, Soarelui (foarte aproape de spațiul unde a fost descoperit cuptorul nostru), Șepcari sau pe locul actualei zone a pieței Sf. Anton⁵¹.

Cuptorul pentru pâine descoperit la Curtea Veche se afla cel mai probabil într-o zonă predilectă a așezării. Nu știm cum arăta pâinea în comunitățile rudimentare de acum 1000 de ani care viețuiau pe terasele Dâmboviței, poate că nu se deosebea prea mult de forma unor turte sau azime. Probabil că ignorau măcinatul, mulțumindu-se să sfărâme boabele și să le piseze, obținând prin amestecul cu apa un aluat nedospit care era copt în cuptor.

Dar nu ne îndoim că pâinea, ca în prezent, era alimentul fundamental, de neînlocuit, care oferea o oarecare senzație de bunăstare în ciuda altor lipsuri.

Cuptorul pentru pâine, poate unul singur într-o așezare, va fi sui-generis legat de gândirea tradițională din jurul cultivării grâului și al consumului pâinii, apoi de vârstele omului, de naștere, moarte și timp.

Așadar, vetrele și cuptoarele vechilor așezări de acum 1000-1500 de ani, preced orașul format în jurul Curții Domnești, la început din multitudinea de așezări rurale constituite pe terasele Dâmboviței, apoi închegate mai mult sau mai puțin într-o formă semi-urbanizată cu aspect mai degrabă de târg negustoresc și periferii sărăcicioase. La 1574, palatul voievodal „*era din pereți de scânduri, umpluți cu gomoloațe de noroii, având în ele și paie tăiate*”⁵², iar periferiile orașului în vremea lui Constantin Brâncoveanu aveau „*un aspect foarte sărăcăcios, casele săpate în pământ, ca pivnițele noastre și acoperite cu paie sau coji de copaci*”⁵³. Orașul este foarte întins, dar văzut ca „murdar și rău clădit”, iar „palatul domnului e mai degrabă încăpător decât frumos”⁵⁴.

Dovada construcțiilor din paiantă este atestată și de descoperirea unei asemenea amenajări din chirpici aflată la mică distanță de zidul de nord al curților domnești⁵⁵ construite cel mai probabil în timpul domniei lui Mircea Ciobanul. Era probabil o construcție anexă, ce ar fi putut servi ca fierărie⁵⁶ sau potcovărie dacă judecăm frust după multitudinea de caiele folosite la potcovirea cailor și care au fost găsite sub pereții prăbușiți. În realitate nu sunt foarte multe indicii care să sugereze dovezi certe despre funcționalitatea construcției din care a fost descoperită numai o parte.

Pe lângă ceramica locală aparținând unor oale, farfurii și castroane, au fost descoperite și cinci fragmente ceramice otomane⁵⁷. Primul fragment descoperit în colțul de nord-vest al amenajării într-un strat de umplutură depus peste cea mai mare parte a pereților prăbușiți, face parte dintr-o farfurie/castron având decor vegetal (Pl. XXI/5, 6).

⁵¹ Rosetti 1959, p. 147-173; Panait 1967, p. 7-24.

⁵² Cernovodeanu 1960, p. 442. Note ale lui Pierre Lescalopier (1574) despre aspectul Curții Vechi în timpul lui Alexandru al II-lea Mircea „Son palais estoit de cloisonages de charpenterie remplie de torchis de boue et herbe hachét parmi”.

⁵³ Cernovodeanu 1955, Arhiva MMB, fila 179 în Majuru 2016, p. 97. Observațiile lui William Paget în călătoria sa în Țările Române în anul 1702.

⁵⁴ Dersca Bulgaru, Cernovodeanu 1983, p. 528. Aubry de la Mottraye, în perioada celei de-a treia călătorii în Țările Române în anul 1714.

⁵⁵ Pe limita de nord a palatului, construcția (Cpl. 26) se află la aproximativ 25 de m în linie dreaptă de la cuptorul pentru pâine (Cpl. 27).

⁵⁶ Rosetti 1959, p.151, Panait 1973, p. 5. Spre actuala stradă Gabroveni, în Pasajul Francez, au descoperite rămășițele unor ateliere de fierărie datând din secolul XVI.

⁵⁷ Pentru încadrarea cronologică corectă a acestor fragmente ceramice, îi mulțumesc doamnei Niculina Dinu.

La exterior se distinge clar desenul lalelelor albastre conturate cu negru, iar pedunculul florii este colorat cu verde. Decorul de la interior este mai puțin vizibil și deci mai greu determinabil, dar cel mai probabil este vorba tot de lalele albastre în combinație cu boboci colorați cu verde. Pasta este un caolin bej-cafeniu, smalt plumbifer, cu fisuri fine pe toată suprafața. Fragmentul de farfurie/castron ar putea proveni din atelierele ceramice de la Damasc și poate fi datat la mijlocul secolului XVI.

Două fragmente orientale au fost descoperite printre fragmentele pe pereți din chirpici pe limita de sud a amenajării. Acestea reîntregesc partea inferioară a unei cănițe/cană cu decor exterior radial de culoare albastră format la partea inferioară din dungi de culoare albastră dispuse vertical și o linie subțire orizontală spre bază. Pasta este un caolin crem cu smalt plumbifer. Registrul cu albastru de la partea superioară nu se mai poate distinge (Pl. XXI/8, 9). Produs în atelierele de la Iznik se poate încadra cronologic la mijlocul sec. XVI, poate în prima jumătate a sec. XVII.

Alte două fragmente care făceau parte din corpul unor vase a căror formă este mai greu de precizat, au fost identificate pe nivelul cu bârne de lemn carbonizate (Pl. XXI/ 7, 10), după demontarea pereților de chirpici prăbușiți.

Primul fragment (Pl. XXI/7) cu pastă fină, compactă și care pare a fi dintr-un bol, are decorul reprezentat de motive florale desenate cu albastru și verde. Smaltul este plumbifer, cu fisuri fine pe toată suprafața și urme de ardere secundară datorate incendiului care a cuprins construcția. Posibila încadrare cronologică a acestui fragment produs în atelierele de la Iznik, ar putea fi în a doua jumătate a secolului XVI. Al doilea fragment este mai greu determinabil, deși pare să facă parte dintr-o ceașcă. Pe suprafața fragmentului cu pastă fină se distinge decorul desenat cu albastru cu tente de negru-violet datorate incendiului (Planșa XXI/10). Fragmentul păstrat a fost produs în atelierele de la Kutahya și se poate data în a doua jumătate a secolului XVI.

Fragmentele ceramice descrise mai sus fac parte din vase realizate în atelierele de la Iznik, Damasc și Kutahya și se datează în intervalul cuprins între a doua jumătate a secolului XVI și prima jumătate a secolului XVII⁵⁸. Am putea considera ca o concluzie preliminară, că distrugerea într-un incendiu a construcției din paintă a avut loc cu aproximație în acest interval cronologic.

***

Complexele arheologice descrise și explicate în acest studiu nu au fost cercetate exhaustiv, însă au fost documentate prin intermediul planurilor, desenelor și fotografiilor realizate pentru fiecare etapă de lucru. Desenul, fotografia și măsurătorile topografice⁵⁹ au fost principalele coordonate ale documentării și în acest moment, asemeni panseului lui Thoreau, din perspectivă arheologică „nu poți spune mai mult decât vezi”. Din punct de vedere muzeografic, resturile acestor construcții sunt extrem de importante, nu numai pentru faptul că au fost descoperite în incinta ruinelor de la Curtea Veche, ci și pentru faptul că acestea documentează faze importante din evoluția istorică a orașului.

⁵⁸Dinu 2011, p. 140-141; 2015, p. 83, catalog nr. 23, fig. 2/18; 2009, p. 333, catalog nr. 29, p. 343, Pl. 7/3b.

⁵⁹ Planurile topografice au fost realizate de Theodor Ignat, iar vectorizarea desenelor realizate în teren a fost realizată de Ioana Manea. Amândurora le mulțumesc și pe această cale.

De aceea, sacrificând datele noi pe care o săpătură arheologică exhaustivă le oferă, aceste mărturii istorice au fost conservate *in situ* într-o etapă preliminară, în ideea punerii lor în valoare ca una dintre multitudinea de atracții pe care le va oferi viitorul muzeu de la Curtea Veche vizitatorilor.

Bibliografie / Bibliography

- Alexandrescu et alii 2007:** C. Alexandrescu, D. Măgureanu, N. Palincaș. A. Măgureanu, C. Bojică, *Cercetările arheologice preventive de la Dămăroaia. Note privind săpăturile din 2005 și 2006 din Alea Scroviștea*, CAB, VII, 2007, p. 127-179.
- Caragiale 1970:** M. Caragiale, *Craii de Curtea-Vechă*, Editura Eminescu, București, 1970.
- Cernovodeanu 1960:** P. Cernovodeanu, *Călătoria lui Pierre Lescalopier în Țara Românească și Transilvania la 1574*, SMIM, IV, 1960, p. 433-463.
- Constantiniu 1963:** M. Constantiniu, *Săpăturile de la Bucureștii Noi 1960. Sectorul Străulești-Luncă*, CAB, I, 1963, p. 79-104.
- Dersca Bulgaru, Cernovodeanu 1983:** A. Dersca Bulgaru, P. Cernovodeanu, *Călători străini despre țările române, vol. VIII*, Volum îngrijit de Maria Holban (redactor responsabil), Maria Matilda Alexandrescu-Dersca Bulgaru și Paul Cernovodeanu, București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1983, p. 528.
- Dinu 2009:** N. Dinu, *Ceramică otomană descoperită în Dobrogea*, Pontica 42, p. 323-345.
- Dinu 2010:** N. Dinu, *Ceramică otomană descoperită în Dobrogea (Ottoman Ceramics Discovered in Dobruja)*, Pontica 43, p. 303-320.
- Dinu 2011:** N. Dinu, *Ceramică Otomană descoperită în București (2007-2009)*, în O jumătate de veac în slujba Istoriei Bucureștilor Omagiu Profesorului Panait Ion Panait la 80 de ani, Vol. II, Gh. Mănucu- Adameșteanu (Ed.), Editura Semne, București 2011.
- Dinu, Tănase 2015:** N. Dinu, D. Tănase, *Faianță și porțelan din epoca otomană descoperite în Timișoara, străzile Lucian Blaga, Enrico Caruso și Radu Negru (Campania 2014)*, SCIVA, tomul 55, nr. 1-2, p. 69-96.
- Dolinescu-Ferche 1979:** S. Dolinescu-Ferche, *Ciurel, habitats des VI-VII-e siècle de n.e.*, Dacia. Nouvelle Série XXIII, 1979, p. 179-230.
- Dolinescu-Ferche 1986:** S. Dolinescu-Ferche, *Contributions archéologique sur la continuité daco-romanie. Dulceanca, deuxième habitat du VI e siècle de n.e.*, Dacia. Nouvelle Série XXX, 1-2, 1986, p. 121-154.
- Dolinescu-Ferche 1992:** S. Dolinescu-Ferche, *Habitats des Vie et VIIe siècles de notre ère a Dulceanca IV*, Dacia. Nouvelle Série XXXVI, 1992, p. 125-177.
- Dolinescu-Ferche 1992:** S. Dolinescu-Ferche, *Cuptoare din interiorul locuințelor din secolul al VI-lea de la Dulceanca*, SCIVA, 46(2), 1992, p. 161-191.
- Godea 2010:** I. Godea, *Locuința străveche (secolele XVII-XV). Aspecte arheologice și etnografice*, Buridava. Studii și Materiale, VIII, 2010, p. 372-389.
- Ionașcu 1943:** I. Ionașcu, *Un plan inedit al Curții Vechi din 1799*, Revista Istorică Română, XIII (1943), fasc. p. 55-77.
- Majuru 2016:** A. Majuru, *Bucureștii mahalalelor sau periferia ca mod de existență*, Editura Libris, București, 2016.

- Mănucu-Adameșteanu et alii 2008:** G. Mănucu-Adameșteanu, C. Bojică, C. -M. Ciocănel, C. -D. Pîrvulescu, D. Măgureanu, A. Măgureanu, P. Damian, S. Cleșiu, C. Lazăr, *București, Punct: Dămăroaia*, în M.V. Angelescu și F. Vasilescu (ed), CCA 2007, A XLII-a Sesiune Națională de Rapoarte Arheologice, Iași, 14-17 mai 2008, București, Cimec, p. 76-80.
- Mănucu-Adameșteanu et alii 2010:** G. Mănucu-Adameșteanu, P. I. Panait, R. Popescu, E. -F. Gavrilă, T. - A. Ignat, A. Măgureanu, A. Boroneanț, M. Toderaș, *Centrul Istoric al Bucureștilor, Cercetări arheologice de salvare din perioada 2007-2010*, BMIM XXIV, 2010, p. 74-116
- Mănucu-Adameșteanu et alii 2014:** G. Mănucu-Adameșteanu, C. -M. Vintilă, E. -F. Gavrilă, T. -A. Ignat, *București, Punct Dămăroaia*, CCA, campania anului 2013, București, Institutul Național al Patrimoniului, 2014, p. 169.
- Mitrea 1970:** B. Mitrea, *Necropola feudală timpurie de la Izvoru (jud Ilfov) (Săpăturile din 1963-1966)*, MCA, IX, 1970, p. 329-335
- Mitrea et alii 1973:** B. Mitrea, C. Preda, M. Chițescu, G. Rădulescu, M. Ionescu, *Necropola feudală timpurie de la Izvoru-Giurgiu, jud. Ilfov (1970)*, MCA, X, 1973, p. 209-217.
- Morintz et alii 1962:** S. Morintz, P. Roman, Dinu V. Rosetti, P. I. Panait, Gh. Cantacuzino, *Săpăturile arheologice din București*, MCA, VIII, 1962, p. 761-794.
- Negru et alii 2009:** M. Negru, C. Schuster, A. Morintz, A. Bădescu, *București, Punct: Militari - Câmpul Boja*, în M.V. Angelescu și F. Vasilescu (ed.) CCA, campania anului 2008. A XLIII-a Sesiune Națională de Rapoarte Arheologice, Târgoviște, 27-30 mai 2009, p. 80-81, București: CIMEC.
- Panait 1963:** P. I. Panait, *Observații arheologice pe șantierele de construcții din capitală*, CAB, I, 1963, p. 139-175.
- Panait 1967:** P. I. Panait, *Începuturile orașului București în lumina cercetărilor arheologice*, BMIM, 5, 1967, p. 7-24.
- Panait 1973:** P. I. Panait, *Curtea Domnească din București în sec. al XVI-lea*, BMI, anul XLII, nr. 1, 1973, p. 3-9.
- Papassoglu 2006:** D. Papassoglu, *Istoria fondării orașului București*, 1891, volum digitalizat 2006, accesibil online la adresa https://upload.wikimedia.org/wikisource/ro/2/21/Istoria_fondarei_orasului_Bucuresti.pdf.
- Pleinerová 1986:** I. Pleinerová, Březno: *Experiments with building old slavic houses and living in them*, Památky archeologické, LXXVII, 1986, p. 104-176.
- Rosetti 1935:** D.V. Rosetti, *La station Dămăroaia*, Publicațiile Muzeului Municipiului București 2, 1935, p. 61-67.
- Rosetti 1959:** D.V. Rosetti, *Curtea Veche*, în I. Ionașcu (coord.) *Bucureștii de odinioară*, Editura Științifică, București, 1959, p. 147-173.
- Sandu-Cuculea 1994:** V. Sandu-Cuculea, *Bălăceanca Comuna Cernica (județul Ilfov), Punct Echuză*, CCA, campania anului 1994, 1994, p. 64.
- Sandu-Cuculea 2009:** V. Sandu-Cuculea, *Cercetări arheologice pe teritoriul Curții Vechi Domnești. Palatul Voievodal Curtea Veche. Piațeta de la intersecția străzilor Șelari și Iuliu Maniu. Piața Sf. Anton*, CAB, VIII, 2009, p. 120-196.
- Teodor 2000:** E.S. Teodor, *Așezări din evul mediu timpuriu de la Vadu Anei*, CA, XI (1), 2000, p. 125-170.

Teodoru 1943: H. Teodoru, *Recensii Ionașcu Ion, Un plan inedit al Curții Vechi din I799*, Revista Istorică Română, XIII, Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, anul XXXVI, 1943, Fasc. 115-118, p. 120-123.

Terteci 2010: C. Terteci, *Despre cultura Ipotești-Cândești în județul Vâlcea*, Buridava. Studii și Materiale, VIII, 2010, p. 103-110.

Țânțăreanu 2010: A. Țânțăreanu, *Strada Franceză – Studiu Istoric*, Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice, XXI, nr. 1-2, 2010, p. 11-50.

Vintilă et alii 2014: C.-M. Vintilă, E.-F. Gavrilă, T.-A. Ignat, *Două locuințe din sec. VI-VII descoperite în situl București Dămăroaia*, BMJT 6, 2014, p. 105-125.

Lista ilustrațiilor / List of illustrations

Planșa I. Planul cercetărilor arheologice de la Curtea Veche în perioada 2018-2020.

Plate I. Plan of archaeological research from Curtea Veche between 2018-2020.

Planșa II. Suprapunere a planului cercetărilor arheologice (2018-2020) pe un plan de la 1895.

Plate II. Superposition of the archaeological research plan (2018-2020) on a plan from 1895.

Planșa III. Planul topografic al zonei cercetate. Nivelul străzii Soarelui în anii '60 - '70 (1); Zidul datat la finalul sec. XVI de pe latura de nord a palatului (2); Acareturile curților domnești din sec. XVI-XVII (3); Cuptorul pentru ars oale din sec. IX-X (4); Cuptorul de pâine (5); Locuința de chirpici cu gropi de par din sec. IX-X (6); Bordeiul din sec. VI-VII (7).

Plate III. Topographic plan of the researched area. The street level of Soarelui in the 60's – 70's (1); The wall dated at the end of the 16th century on the north side of the palace (2); The 16th-17th centuries adobe construction at the Old Curt Palace (3); Pottery kiln from the 9th-10th centuries (4); Bread oven from the 9th -10th centuries (5); Dwelling from 9th-10th centuries with adobe and pole pits (6); 6th-7th centuries dwelling structure (7).

Planșa IV. Fotografii și schițe ale unor bordeie și materiale din sec. VIII-X, după D. V. Rosetti 1950 (1-2) și 1962 (3-4); Fibulă fragmentară descoperită într-un bordei din sec. VI-VII (5).

Plate IV. Photographs and sketches of some 8th-10th centuries dwelling structures, after D. V. Rosetti 1950 (1, 2); 1962 (3); Fragmentary 6th-7th centuries brooch discovered in a dwelling (4).

Planșa V. Planul cercetărilor arheologice realizate în 2006 în zona caselor construite de Gheorghe Duca (1) și schița localizării sondajelor de cercetare; selecția pune în evidență sondajul S III (2).

Plate V. Archaeological plan of researches carried out in 2006 in the area of the houses built by Gheorghe Duca (1) and the sketch of the research surveys with the frame highlighting of the S III trench survey (2).

Planșa VI. Zidul vechi de pe latura de nord a Palatului Voievodal (1); Desenul zidului publicat în 1973 (2) și releveul 2D realizat de International Partener Büro în cadrul

proiectului „Restaurarea și punerea în valoare a Palatului Voievodal Curtea Veche” sub coordonarea Polarh Design (3).

Plate VI. The old wall on the north side of the Princely Palace (1); The drawing of the wall published in 1973 (2) and the 2D survey carried out by International Partner Büro within the project "Restoration and valorise of the Old Princely Court" under the coordination of Polarh Design (3)

Planșa VII. Planul desenat al bordeiului datat în sec. VI-VII (1) și stratigrafia (2, 3).

Plate VII. The plan of the dwelling dated in the. 6th-7th centuries (1) and the archaeological stratigraphy (2, 3).

Planșa VIII. Bordei din sec. VI-VII. Etape de cercetare arheologică cu identificarea în suprafață (1-4) și „golirea” umpluturii construcției (5-7) și a gropii de par de pe limita de sud (8).

Plate VIII. 6th-7th centuries dwelling. Archaeological identification of the features (1-4), fill removal of adobe construction (5-7) and of the pole pit on the southern limit (8).

Planșa IX. Cuptorul cu vălătuci orientat NV-SE. Identificarea fragmentelor din cupolă (1); etape de cercetare oprite pe nivelul cu vălătuci (2-3); Detalii ale structurii cu nuiiele a peretelui de vest (5); Imagine verticală a cuptorului (6); Vălătuci fragmentari dispersați pe podea (7) și vasul din lut (8).

Plate IX. Northwest-southwest oven filled with clay-baked rolls. Identification of the top of the oven dome debris (1); Research stages stopped on the level with clay-baked rolls (2-3); Details of the straw texture of the adobe structure (5); Vertical image of the oven (6); Fragmentary clay-baked rolls scattered on the floor (7) and clay pot (8).

Planșa X. Gropile de par ale locuinței în exterior (1) și în interior (2); Bordeiul și o interpretare posibilă a direcției acoperișului în două ape (3); Reconstituirile de la Březno (Cehia) (4, 5).

Plate X. The pole pits of the dwelling, discovered outside (1) and inside of the dwelling (2); A possible interpretation of the dwelling' rooftop based on the two pole pits (3); Reconstructions of dwellings from Březno (Czech Republic) (4, 5).

Planșa XI. Planul cuptorului pentru ars oale din sec. IX-X (1) și al amenajării (2).

Plate XI. The plan of the 9th-10th centuries pottery kiln (1) and its arrangement (2).

Planșa XII. Identificarea în suprafață a cuptorului și a amenajării sale (1-6); Profilul de vest în zona fundației Cramei Domnești (7); Cuptorul bicameral cu oale și fragmente ceramice din sec. IX-X (8).

Plate XII. The identification of the surface area of the pottery kiln (1-6); The western stratigraphic profile of the Crama Domnească ground foundation (7); The 9th-10th centuries bicameral pottery kiln and pottery fragments (8).

Planșa XIII. Vedere generală a cuptorului bicameral (1); Imagini detaliate ale oalelor ornamentate cu incizii fine ce formează benzi orizontale și ondulate, sec. IX-X (2-5).

Plate XIII. Overview of the bicameral pottery kiln (1); Detailed images of the 9th-10th centuries pots decorated with horizontal and wavy incisions (2-5).

Planșa XIV. Cuptorul pentru pâine. Imagini de la identificarea acestuia, „tăiat” de sondaje moderne (1, 2) și până la cercetarea sa cvasicompletă (3-8).

Plate XIV. The bread oven. Images from its identification with modern trench interventions (1, 2) to its approximately research (3-8).

Planșa XV. Planuri ale construcției din paiantă cu etapele cercetării arheologice (1, 2).

Plate XV. Drawn plans of the adobe structure and its different archaeological research stages (1, 2).

Planșa XVI. Stratigrafia construcției din paiantă (1) și etapa finală a cercetării arheologice (2).

Plate XVI. The adobe construction's stratigraphy (1) in the final stage of archaeological research (2).

Planșa XVII. Imagini cu etapele cercetării arheologice de la identificarea urmelor din suprafață (1); Demontarea umpluturii superioare post abandon (2, 3); Identificarea distrugerii pereților din chirpici prăbușiți în interior (4, 5); Demontarea dărâmăturii (6) până pe podeaua cu bârne arse (7, 8).

Plate XVII. Steps of archaeological research from the identification of surface traces (1). The removing of the upper filling abandonment layer (2, 3); The identification of collapsed adobe walls (4, 5); The removing of collapsed adobe walls (6) to the floor with burnt beams (7, 8).

Planșa XVIII. Imagini ale conturării pereților (1, 2) și a descoperirii fragmentelor ceramice orientale (3, 4); Imagine a pereților prăbușiți în interior (5), cu detaliile unor fragmente (6); Imagini după demontarea distrugerii de chirpici până pe podeaua cu bârne de lemn carbonizate (7, 8).

Plate XVIII. Contour of the adobe walls as they appeared on the surface (1, 2) and the discovery of oriental ceramic fragments (2, 4); Image of the collapsed adobe walls inside the construction area (5), with details of adobe fragments of the walls (6); Images after dismantling the adobe walls' destruction to the floor containing charred wooden beams (7, 8).

Planșa XIX. Imagini ale cercetării gropilor post distrugere (1, 2); Imagini ale podelei cu bârne carbonizate (3, 4), cu secționarea acestora și identificarea oaselor de animale (5-7); Imaginea construcției cvasi-cercetate înainte de punerea acestora în conservare (8).

Plate XIX. Research images of the post-destruction pole pits (1, 2); Images of the floor with carbonized beams (3, 4) with identification of animal bones after the sectioning (5-7); The image of the partially researched adobe construction before its conservation *in situ* (8).

Planșa XX. Imagini ale locuinței cu gropi de par, din sec. IX-X, descoperită la sudul construcției din paiantă (1); Șanț modern care afectează nivelul locuinței (2); Secționarea gropilor de par de pe limita nordică a locuinței (3-5).

Plate XX. The 9th-10th centuries dwelling with pole pits discovered south of the adobe construction (1); Modern ditch affecting the level of the dwelling (2); Sectioning of pole pits placed on the northern limit of the dwelling (4, 5).

Planșa XXI. Oală borcan simplă (1-3) și un fragment din baza unui vas (4) descoperite în bordeiul din sec. VI-VII; Fragmente ceramice otomane dintr-o farfurie/castron (5, 6), cană (8-9), bol (7) și ceașcă (10) descoperite în umplutura construcției din paiantă.

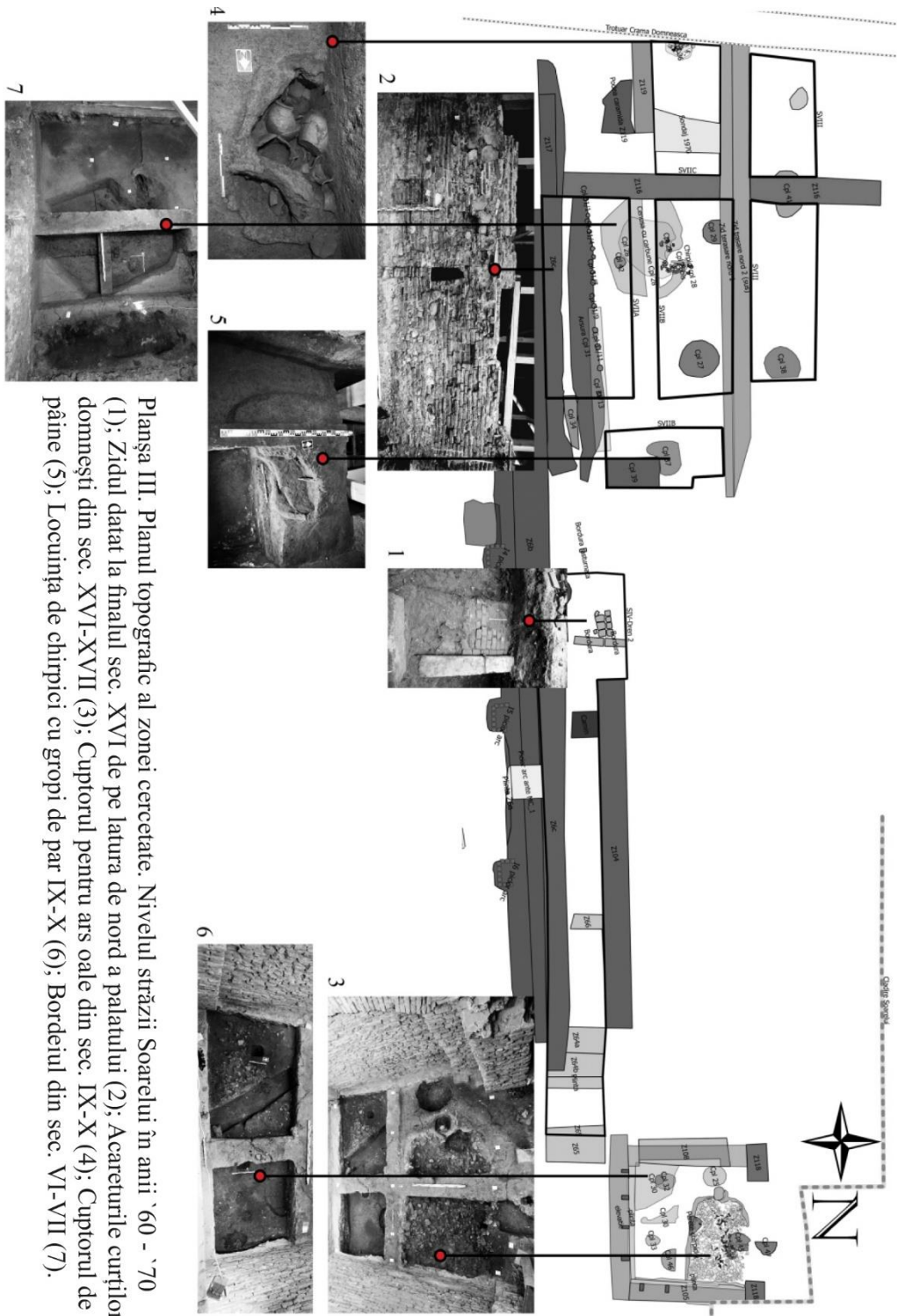
Plate XXI. Common jar pot (1-3), a fragment from the base of a vessel (4) discovered in the 6th-7th centuries dwelling; Ottoman ceramic fragments from a plate (5, 6), a mug (8-9), bowl (7), and a cup (10) discovered in the filling of the adobe construction.

Planşa I. Planul cercetărilor arheologice de la Curtea Veche în perioada 2018-2020.

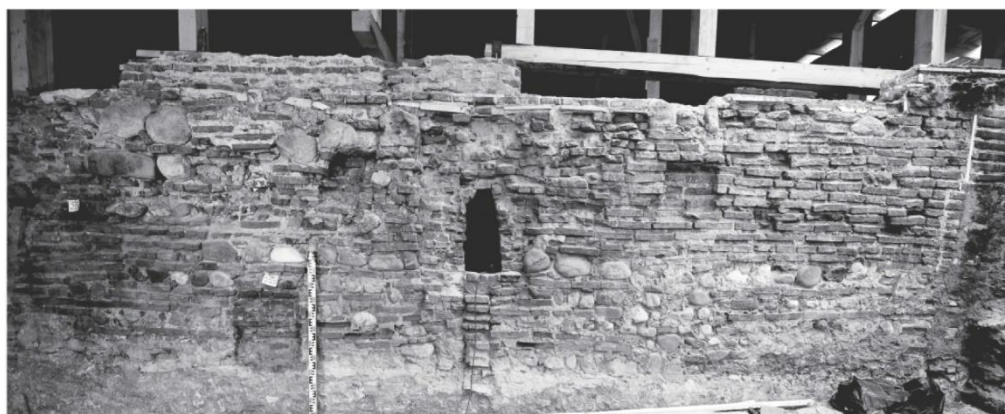

Planşa III. Planul topografic al zonei cercetate. Nivelul străzii Soarelui în anii '60 - '70 (1); Zidul datat la finalul sec. XVI de pe latura de nord a palatului (2); Acareturile curţilor domneşti din sec. XVI-XVII (3); Cuptorul pentru ars oale din sec. IX-X (4); Cuptorul de pâine (5); Locuinţa de chirpici cu gropi de par IX-X (6); Bordaieul din sec. VI-VII (7).

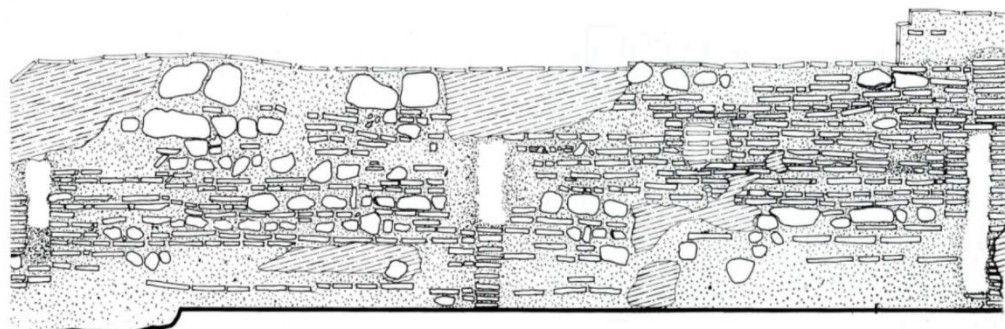

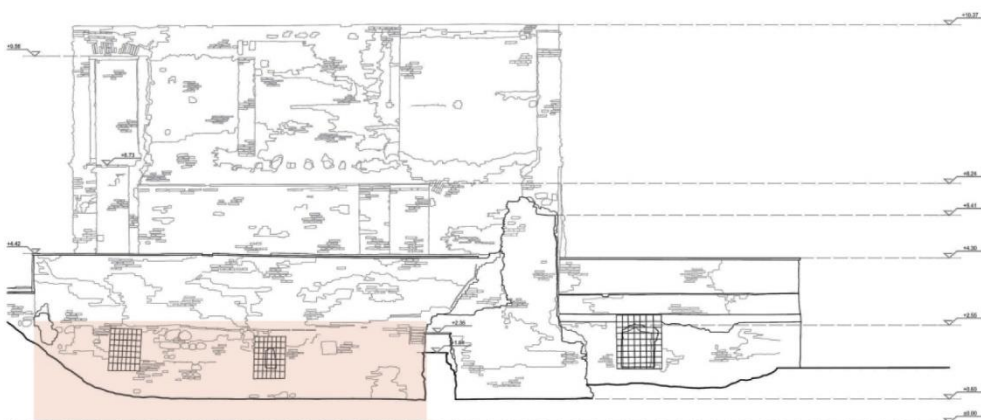

1

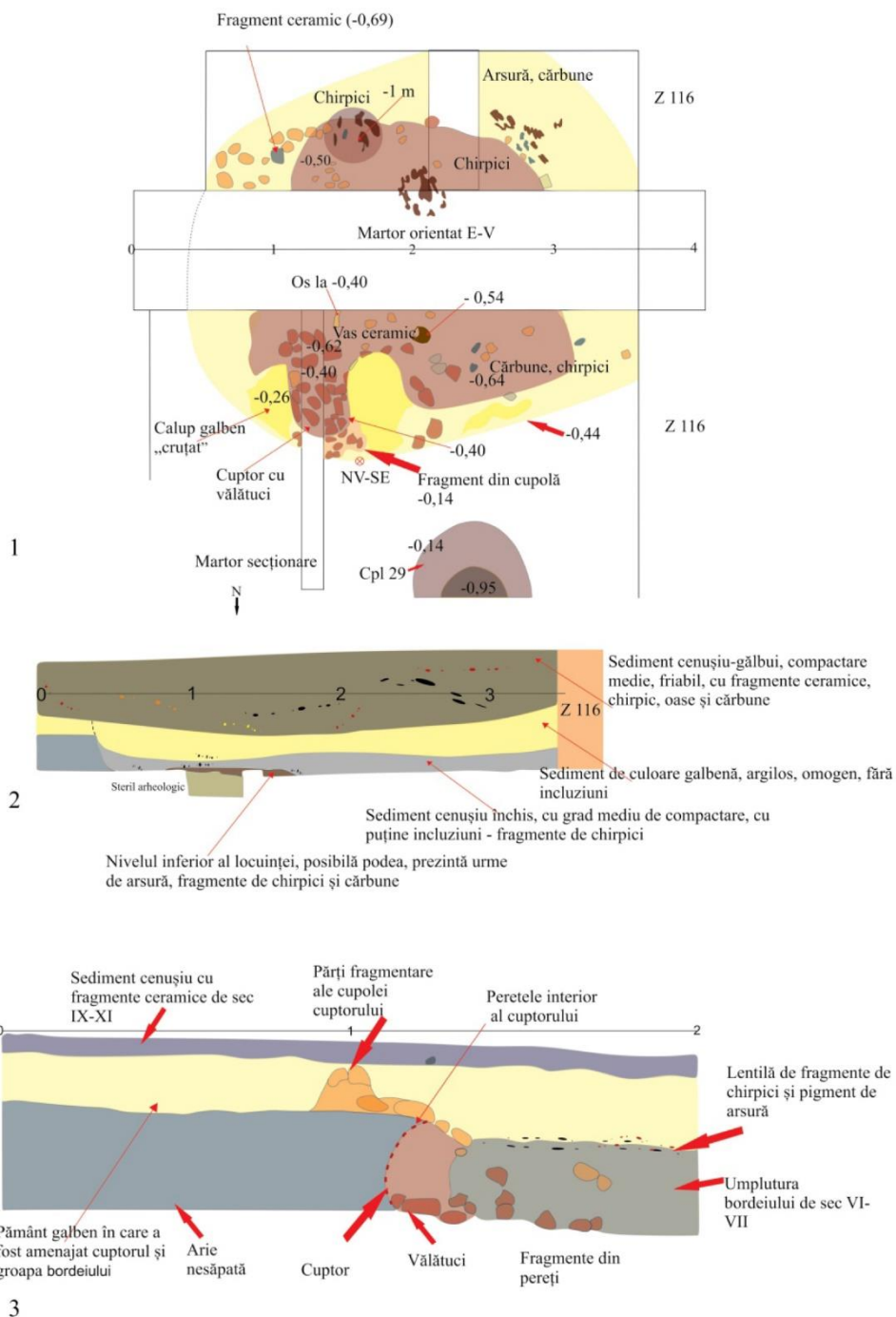

2

3

Planșa VI. Zidul vechi de pe latura de nord a Palatului Voievodal (1); Desenul zidului publicat în 1973 (2) și releveul 2D realizat de International Partnerer Büro în cadrul proiectului „Restaurarea și punerea în valoare a Palatului Voievodal Curtea Veche” sub coordonarea Polarh Design (3).

Planșa VII. Planul desenat al bordeiului datat în sec. VI-VII (1) și stratigrafia (2, 3).

Planșa VIII. Bordei din sec. VI-VII. Etape de cercetare arheologică cu identificarea în suprafață (1-4) și „golirea” umpluturii construcției (5-7) și a gropii de par de pe limita de sud (8).

Planșa IX. Cuptorul cu vălătuci orientat NV-SE. Identificarea fragmentelor din cupolă (1); etape de cercetare oprite pe nivelul cu vălătuci (2-3); Detalii ale structurii cu nuiiele a peretelui de vest (5); Imagine verticală a cuptorului (6); Vălătuci fragmentari dispersați pe podea (7) și vasul din lut (8).

1

2

3

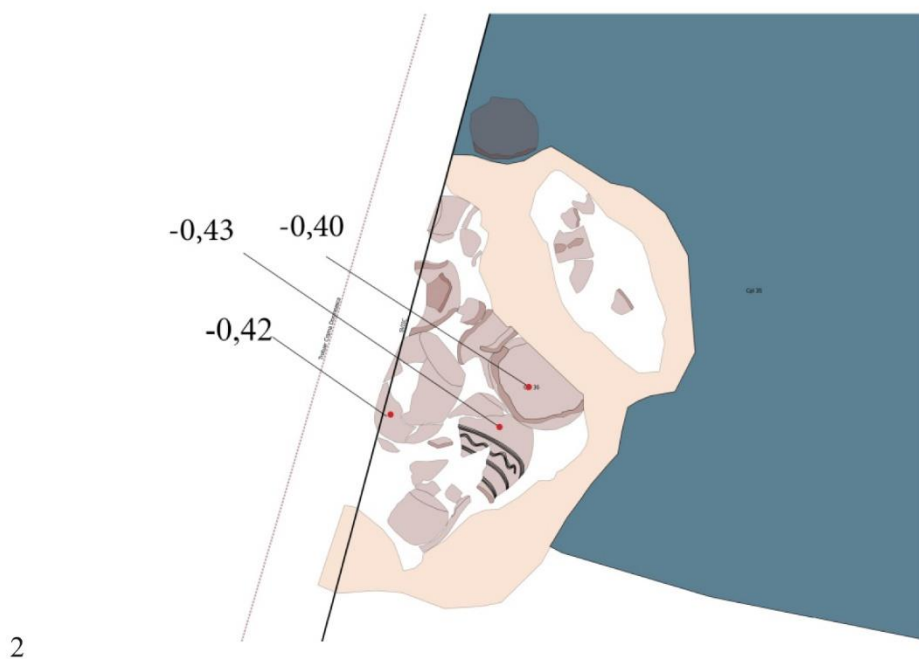
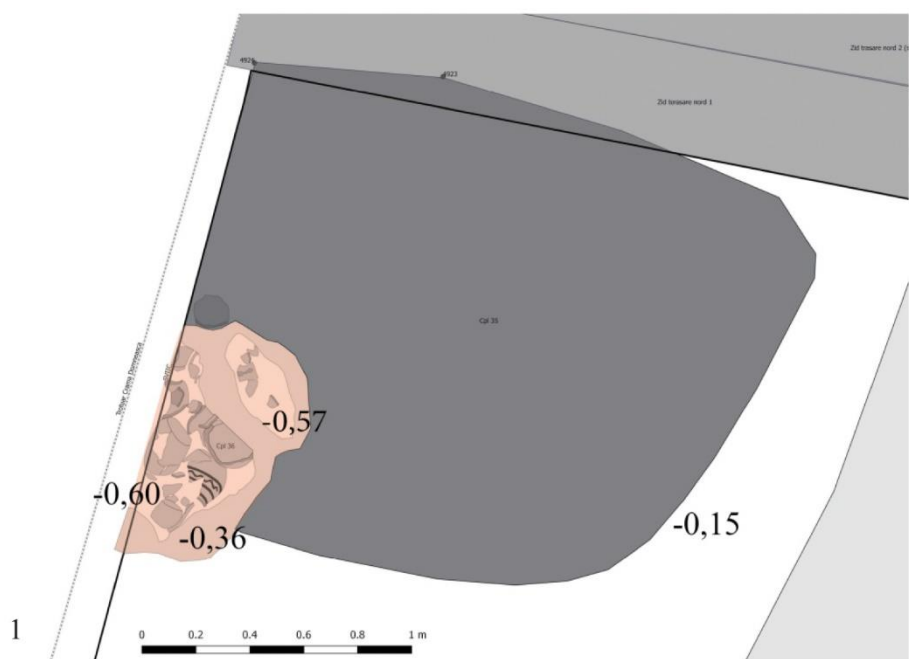
4

5

Planșa X. Gropile de par ale locuinței în exterior (1) și în interior (2); Bordeiul și o interpretare posibilă a direcției acoperișului în două ape (3); Reconstituirile de la Březno (Cehia) (4, 5).

Planșa XI. Planul cuptorului pentru ars oale din sec. IX-X (1) și al amenajării (2).

Planșa XII. Identificarea în suprafață a cuptorului și a amenajării sale (1-6); Profilul de vest în zona fundației Cramei Domnești (7); Cuptorul bicameral cu oale și fragmente ceramice din sec. IX-X (8).

Planșa XIII. Vedere generală a cuptorului bicameral (1); Imagini detaliate ale oalelor ornamentate cu incizii fine ce formează benzi orizontale și ondulate, sec. IX-X (2-5).

1

2

3

4

5

6

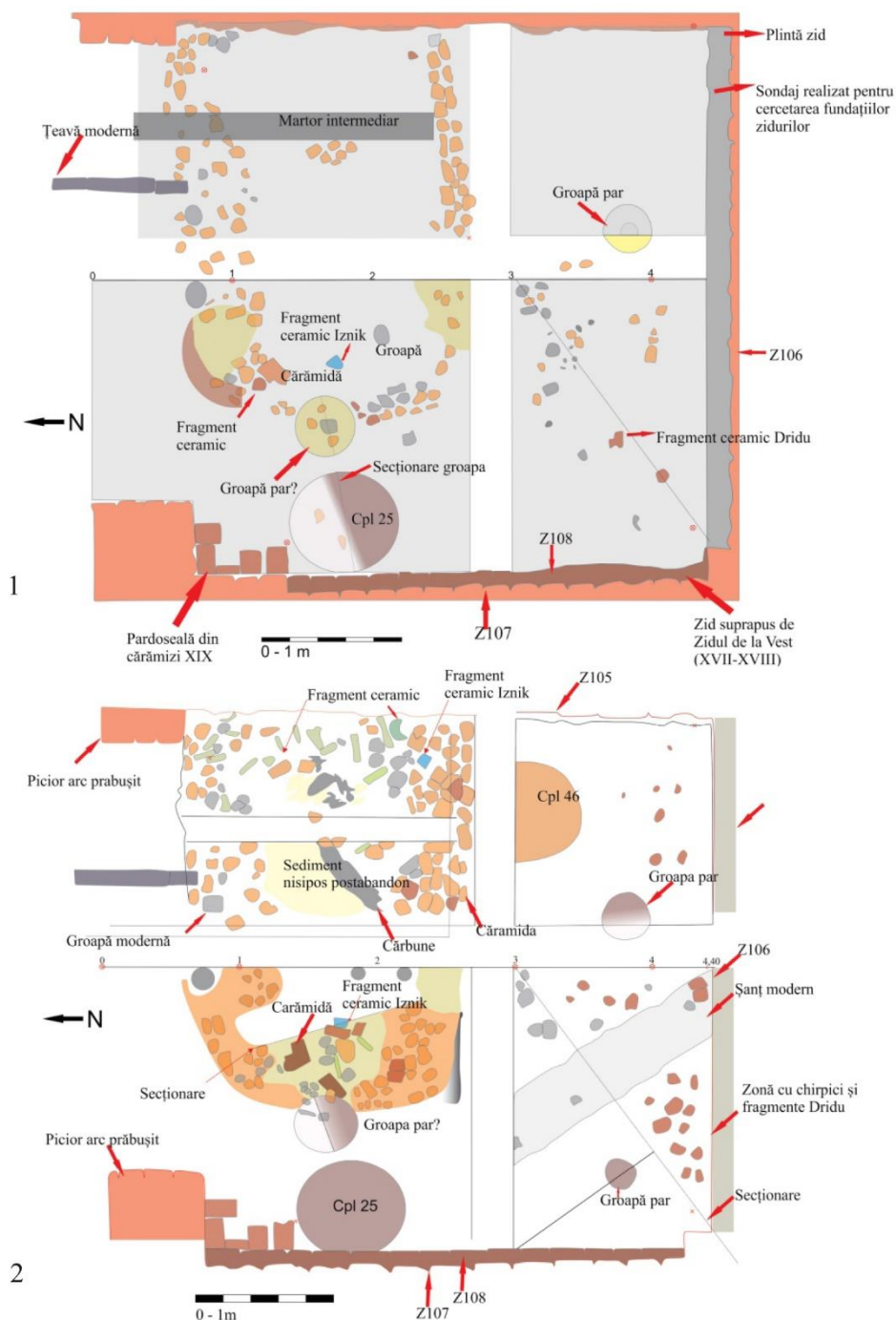

7

8

Planșa XIV. Cuptorul pentru pâine. Imagini de la identificarea acestuia, „tăiat” de sondaje moderne (1, 2) și până la cercetarea sa cvasicompletă (3-8).

Planșa XV. Planuri ale construcției din paiață cu etapele cercetării arheologice (1, 2).

1

2

3

4

5

6

7

8

Planșa XVII. Imagini cu etapele cercetării arheologice de la identificarea urmelor din suprafață (1); Demontarea umpluturii superioare post abandon (2, 3); Identificarea distrugerii pereților din chirpici prăbușiți în interior (4, 5); Demontarea dărâmăturii (6) până pe podeaua cu bârne arse (7, 8).

Planșa XVIII. Imagini ale conturării pereților (1, 2) și a descoperirii fragmentelor ceramice orientale (3, 4); Imagine a pereților prăbușiți în interior (5), cu detaliile unor fragmente (6); Imagini după demontarea distrugerii de chirpici până pe podeaua cu bârne de lemn carbonizate (7, 8).

Planşa XIX. Imagini ale cercetării gropilor post distrugere (1, 2); Imagini ale podelei cu bârne carbonizate (3, 4), cu secţionarea acesteia şi identificarea oaselor de animale (5-7); Imaginea construcţiei cvasi-cercetate înainte de punerea acesteia în conservare (8).

1

2

3

4

5

Planșa XX. Imagini ale locuinței cu gropi de par, din sec. IX-X, descoperită la sudul construcției din paiață (1); Șanț modern care afectează nivelul locuinței (2); Secționarea gropilor de par de pe limita nordică a locuinței (3-5).

Planșa XXI. Oală borcan simplă (1-3) și un fragment din baza unui vas (4) descoperite în bordeiul din sec. VI-VII; Fragmente ceramice otomane dintr-o farfurie/castron (5, 6), cană (8-9), bol (7) și ceașcă (10) descoperite în umplutura construcției din paiantă.